

Big Marijuana-industrin växer sig stark

Acceptansen för cannabis blir allt större i USA. Att kunskaperna om drogens skadeverkningar också ökar hjälper inte eftersom ett välfinansierat lobbyarbete påverkar opinionen mer än vetenskapliga fakta. Bakom propagandan står numera den växande marijuanaindustrin.

Text Pelle Olsson (publicerat i Narkotikafrågan nr 2-2016)

Det viktigaste steget mot legalisering av cannabis i USA går via den "medicinska" marijuana. Jag använder citattecken eftersom inget läkemedelsverk i världen, eller någon av de stora amerikanska läkarorganisationerna godkänt cannabis som läkemedel. Trots det har 24 delstater plus huvudstaden Washington godkänt att läkare får *rekommendera* cannabis mot vissa sjukdomstillstånd. Fyra av dessa delstater har legaliserat drogen även för nöjesbruk. Reformerna har i de flesta fall skett genom folkomröstningar.

Industrin tar över propagandan

Lobbyarbetet bakom de här framgångarna för cannabisvännerna har framför allt skötts av organisationer som NORML, DPA (Drug Policy Alliance) och MPP (Marijuana Policy Project). Verksamheten har till stor del finansierats genom donationer från en handfull mångmiljardärer.

Sedan cannabis legaliserades i delstaterna Colorado och Washington 2014 har bilden ändrats. Miljardärerna finns kvar, men det är den legala marijuanaindustrin som står bakom den effektivaste propagandan. Hos odlarna, affärsinnehavarna och produktutvecklarna finns de mest hängivna drivkrafterna att popularisera cannabis eftersom det handlar om att tjäna pengar. Att använda en del av inkomsterna för att påverka politiker och folkopinioner är kloka investeringar.

Nätsajten Marijuana Business Daily, MBD (<http://mjbizdaily.com>) är en viktig informationscentral för marijuanaindustrin. I dagliga nyhetsbrev rapporterar MBD osentimentalt och korrekt om framgångar och motgångar i branschen. "Förbudsivrare" kommer förstås inte till tals, men inte heller de traditionella lobbyorganisationerna citeras särskilt ofta. De är idealister som delvis spelat ut sin roll. Istället intervjuas företrädare för marijuanaindustrin, finansfolk, bankchefer och politiker. Även polisen bidrar med nyttiga kunskaper. Nedanstående referat från nätsajten (från januari till april 2016) visar vad marijuanaindustrin prioriterar för att kunna öka försäljningen.

Cannabiskonsumtionen.

Ökad konsumtion ger större inkomster. Därför följs drogvaneundersökningar med stort intresse. I en tabell som publiceras i Marijuana Fact book 2016, som ges ut av MBD, ser man tydligt att konsumtionen av cannabis går upp när förbudet upphör (uppgifterna kommer från den federala myndigheten National Survey on Drug Use and Health, NSDUH). I USA som helhet hade andelen personer över 18 år som rökt cannabis ökat från drygt 11 procent 2010 till 13 procent 2014. I de delstater som godkänt legalisering, Colorado, Washington, Alaska och Oregon, ökade användningen under samma tid från 16 till 20 procent. Ungdomar, som inte omfattas av legaliseringen, har också mycket högre konsumtionen i de stater som legaliserat. Att fler röker cannabis är goda nyheter för industrin, men ett dåligt argument i debatten utåt. Även de stater som infört medicinsk marijuana har i de flesta fall högre konsumtion i alla åldersgrupper jämfört med stater där all användning är förbjuden

Medicinsk marijuana

Godkännande av medicinsk marijuana i en delstat är bra för affärerna inte bara för att det ökar konsumtionen. Det ökar också acceptansen för cannabis hos allmänheten, vilket i sin tur och bereder vägen för legalisering.

Hittills under 2016 har en ny delstat, *Pennsylvania*, infört den här reformen, fast inte efter en folkomröstning utan genom politiska beslut. Det omfattar dock inte rökbar marijuana utan bara ätbar och drickbar.

Däremot åkte marijuanaföretagarna på ett bakslag i *Montana* som haft medicinsk marijuana sedan 2004. Efter ett beslut i delstatens Högsta domstol begränsas antalet patienter så kraftigt att hela industrin blir "wiped out", bortsuddad, enligt dispensärägaren Rich Abromeit som intervjuas på nätsajten den 1 mars.

I *Florida* avvisades medicinsk marijuana i en folkomröstning 2014, men det blir en ny i november 2016. Den stenrike advokaten John Morgan, som finansierade förra kampanjen har lovat att ställa upp igen genom kampanjorganisationen People United for Medical Marijuana. Hittills är 3,3 miljoner dollar insamlade. Kampanjen kommer också att få hjälp från storföretaget Vireo Health, med bas i Minnesota. Vireo Health satsar 31,5 miljoner dollar för att expandera sin verksamhet i nya stater, bland annat Florida där cannabismarknaden kan bli enorm vid en seger i folkomröstningen.

Även i *Ohio* blev det klart nej till medicinsk marijuana under 2015. Det ser ut att bli en ny omröstning i november bara man först lyckas samla in tillräckligt många namnunderskrifter för ett sådant lagförslag. Opinionsläget i både Florida och Ohio stater pekar på klara vinster för marijuanaanhängarna den här gången.

Legalisering

Flera delstater som redan har infört medicinsk marijuana hoppas kunna legalisera drogen. Nyckelstaten är förstås det folkrika *Kalifornien*. Här har rått ett Vilda västern när det gäller regleringen av medicinsk marijuana som infördes redan 1996. Under senare år har myndigheterna försökt skapa bättre ordning. Massor av dispensärer (butiker som säljer medicinsk marijuana) och odlingar som inte har licenser hotas av stängning, vilket utlöste ett ramaskri i marijuanaindustrin. Om så sker kommer det att påverka "tiotusentals företag", säger Jacqueline McGowan, vice president i konsultfirman Sugarleaf Production till MBD den 9 februari.

Icke desto mindre kommer man troligtvis att folkomrösta om legalisering för andra gången. Förra gången, 2010, blev det ett nej. Den 21 mars meddelade den cannabisvänlige vice guvernören Gavin Newsom att han stöder ett lagförslag som Facebook-miljardären Sean Parker har finansierat, trots att Facebooks egna etiska regler är emot narkotika. Ännu är det inte klart för nästa steg; att få legaliseringsförslaget godkänt av Senaten och Representanthuset och slutligen guvernören.

I *Maine* blev det ett bakslag för legaliseringsivrarna när namninsamlingen för ett sådant lagförslag underkändes. Initiativtagarna hade fuskat med antalet röster, så nu blir det processer och motprocesser i domstolarna.

I *Vermont* kan medborgarna inte folkomrösta så marijuanaföretagens påtryckningsarbete är inriktat på politikerna. Trots en av landets högsta konsumtionsnivåer och gynnsamma opinionssiffror för legalisering ser det problematiskt ut för marijuanaavännerna. En rapport om konsekvenserna av en legalisering från delstatens Hälsodepartement (Health Impact Assessment: Marijuana Regulation in Vermont) som gavs ut i januari är ingen rolig läsning för cannabisindustrin. Rapporten visar tydligt på allvarliga försämringar av folkhälsan om marijuana släpps fri.

Guvernören i Vermont, Peter Shumlin, är positiv till legalisering, men han avgår nästa år och Representanthuset Juridiska kommitté avvisade legaliseringsförslaget. Ett nytt måste alltså formuleras.

I *Nevada*, med huvudstaden Las Vegas, går det starkt framåt för marijuanaindustrin. Man siktar på 60 000 patienter inom en snar framtid. Det skulle innebära att Nevada kommer upp i samma antal per capita som Kalifornien och Colorado. I november ska man rösta om legalisering. Enligt MBD kommer 60 procent av invånarna rösta ja om man får tro opinionsmätningar.

Rhode Island, USA:s minsta delstat, kan redan i år bli den första att legalisera cannabis genom lagstiftning. " ... det skulle ge en avsevärd ekonomisk skjuts framåt och skapa nya affärstillfällen trots den lilla befolkningen", skriver MBD den 8 mars.

Michigan är en av de delstater som har flest marijuanapatienter. Ändå verkar det inte räcka eftersom polisen, den federala, delstatliga och stadens egna sheriffer, gjort tillslag mot minst 16 dispensärer i Detroit därför att de säljer till personer som inte är registrerade som patienter. Myndigheterna i Detroit tycks över huvud taget vara njugga mot marijuana försäljningen och har

under våren hotat att stänga mängder med butiker därför att de inte har förnyat sina tillstånd. I vilket fall finns flera legaliseringsförslag, men ännu strider man inbördes vilket som ska gå till omröstning.

Svarta marknaden och smuggling

Att få bort den svarta marknaden har alltid varit ett slagkraftigt argument i legaliseringsdebatten. Två år efter att cannabis blivit tillåtet i Colorado och Washington kan man konstatera att det inte stämmer.

Den federala narkotikapolisen, DEA, rapporterar att den legala handeln med cannabis i delstaten Washington bara utgör 30 procent av hela cannabismarknaden. Resten säljs fortfarande illegalt. I Colorado däremot, utgör den legala cannabishandeln 90 procent. Skillnaden beror mest på höga skatter i Washington så att cannabisköparna hellre går till de billigare langarna istället för de nybyggda affärerna, enligt Roger Roffman, forskare från University of Washington's School of Social Work. Slutsatsen för industrin blir att sträva efter så låga skatter som möjligt på legal cannabis (Ursprunglig källa: The Economist 160213).

I samma DEA-rapport kan man läsa att de mexikanska kartellerna som smugglar till USA har börjat konkurreras ut, men den smugglingen har delvis ersatts med inhemsk illegal marijuana. Delstater som legaliserat marijuana och medicinsk marijuana smugglar drogen till andra delar av USA, där den alltså inte är tillåten (www.yakimaherald.com 160323).

I Washington har polisens beslag av marijuana plus plantor minskat med 80 procent sedan 2010, Nationellt har antalet beslagtagna plantor också minskat, medan polisbeslagen av färdig marijuana i hela USA har ökat från 39 ton till 61 ton under samma tid. Kalifornien är den delstat som har flest legala marijuanaodlingar tack vare sin stora folkmängd och att den medicinska marijuana blev godkänd redan 1996. Men det är också den delstat som har den största illegala produktionen. Under 2014 beslagtogs 2,6 miljoner plantor och 2400 personer arresterades (www.yakimaherald.com 160323).

Det mesta pekar alltså på att den svarta marknaden inte minskar fastän förbuden mot cannabis håller på att lösas upp. Den totala mängden av drogen har definitivt ökat.

Utöka kriterierna för medicinsk marijuana

För att få mer kunder till marijuanadispensärerna gäller att utöka antal sjukdomstillstånd som godkänns för sådan behandling. Att luckra upp bestämmelserna och mängderna som får säljas till varje kund är också bra för affärerna. I *Kalifornien* har man lyckats bäst. Där är 2,9 procent av alla invånare över 18 år registrerade för medicinsk marijuana. I *Colorado* är det 2,6 procent (115.000 patienter i en befolkning på 5 miljoner). Oregon, Michigan och Washington ligger också över 2 procent.

Diagnosen smärta i olika former, "svår smärta" eller "neurologisk smärta", är avgörande för att få upp patientantalet. Den gruppen utgör 93 procent i Colorado. Att bara godkänna patienter med cancer och hiv/aids och MS, som den offentliga debatten mest handlar om, skulle inte generera särskilt stora inkomster.

Posttraumatisk stress, PTSD, är en annan viktig diagnos att få med på listan. Bara hälften av delstaterna som infört medicinsk marijuana godkänner PTSD som ett kriterium.

I New Mexico är PTSD ändå det vanligast kriteriet för marijuanapatienterna. Att forskningen tydligt avisat cannabis som en bra behandling mot detta, utgör inget större hinder (se bland annat Bertha Madras, *Update of Cannabis and its medical use*). Det är folkopinionen och politikerna som beslutar och då duger känslomässiga och populistiska argument bättre än medicinsk vetenskap. Ett bakslag för industrin var dock att den nationella Kongressen i december 2015 sa nej till att läkare ska kunna rekommendera marijuana som behandling till krigsveteraner med den diagnosen.

I Rhode Island berättigar PTSD inte till medicinsk marijuana. "Om PTSD kom med på listan skulle patientpoolen öka med tusentals och innebära flera miljoner mer i vinst för delstatens medicinska cannabisindustri", skriver MBD den 15 februari.

I Illinois har doktor Niray Shah, chef för delstatens hälsodepartement, också avisat flera försök att införa PTSD. Trots att det finns hela 39 sjukdomstillstånd på den godkända listan är det få

som lider av dem. "Illinois' marijuanaindustri är i desperat behov av mer patienter", skriver MBD den 1 februari. Delstaten har nästan 13 miljoner invånare men bara 4000 marijuanapatienter inskrivna.

Läkarkåren är en stoppkloss för industrin. Inte bara för att alla tunga läkarorganisationer säger nej till marijuana som medicin. Även enskilda läkare är svåra att få med på marijuanatåget. De allra flesta vill inte rekommendera marijuana som medicin, men den minoritet som gör det är ofta flitiga. I Colorado har 9 procent av läkarna registrerar sig för att kunna ha marijuanapatienter. Tre fjärdedelar av dem hade bara enstaka patienter, medan 6 läkare hade från 3000 till över 10.000 patienter var enligt statistik från Colorados hälsodepartement.

Staten New York godkände nyligen medicinsk marijuana, men hade bara fram till 1 april drygt 2000 patienter på 19,5 miljoner invånare. Av cirka 90.000 läkare har 455 (en halv procent) gått igenom den särskilda utbildningen som krävs för att få utfärda rekommendationer för medicinsk marijuana. Nu kommer ett lagförslag från industrin att även sjuksköterskor och läkarassistenter (en slags halvutbildade läkare) ska kunna rekommendera marijuana.

Cannabidiol

Cannabidiol, CBD, är en annan inkörsport för cannabisindustrin i de delstater som ännu inte godkänt medicinsk marijuana. Denna ingrediens i plantan förekommer i mycket lägre koncentrationer än THC och ger inget rus. CBD-halten kan höjas betydligt genom växtförädling eller kemiska processer, vilket utnyttjas som ett argument för medicinsk användning eftersom CBD har en sådan potential. Det i Sverige godkända läkemedlet Sativex, som används mot multipel skleros, MS, innehåller lika delar THC och CBD. Vissa amerikanska marijuanasorter, liksom ätbara varianter, lockar kunder med höga halter av CBD. Till exempel barn med epilepsi. Den marijuanans innehåller dessvärre även tillräckligt höga halter med THC för att ge en berusningseffekt och förmodligen skador på de intellektuella funktionerna.

Hur som helst är CBD-rika cannabisprodukter ett försäljningsargument eftersom det kan attrahera nya kunder.

Florida har inte godkänt medicinsk marijuana, men produktion av CBD är tillåten. De 5 företag som fick licenser förra året står i startgroparna att odla cannabis för CBD-tillverkning. Ett allvarligt affärshinder är att CBD, liksom övrig medicinsk marijuana, inte är godkänt som läkemedel av FDA, läkemedelsverket.

Texas, saknar också medicinsk marijuana, men CBD-tillverkningen är en gryende industri. Dock med problem. Förra året varnade FDA 6 CBD-tillverkande företag för deras påståenden om goda medicinska effekter. Den 4 februari utökas varningen till ytterligare 8 firmor. "Era produkter är inte allmänt erkända som säkra och effektiva att använda mot det ni refererar till", skriver FDA till en av tillverkarna, Green Garden Gold, och tillägger att om inte detta rättas till på hemsidan kan det leda till åtal.

I Maryland är marijuana inte heller tillåten som medicin. Cannabisodling för att framställa CBD-mediciner går emellertid för sig. Här ser storföretaget i cannabisbranschen, Vireo Health, en nisch och försöker få in en fot i delstaten. Samtidigt satsar man pengar på att få CBD-produkter godkända som läkemedel av amerikanska läkemedelsverket, FDA.

Hampa

Ett kryphål under FDA:s bestämmelser kan gå genom hampan. Denna cannabisväxt har alltför låg halt av THC för att ge berusning och odlas för jordbruksändamål, till exempel tyger och reptillverkning. En fråga som diskuteras inom cannabisindustrin är att kringgå FDA:s bestämmelser genom att utvinna CBD ur hampa istället för ur marijuana.

Hampa har sedan länge används för att popularisera cannabis, därför propagerar många cannabislobbyister även för legalisering av hampa. Den är bara tillåtet i 21 av delstaterna och det vill cannabisvännerna ändra på. Inte minst för att det finns profiler att hämta. MBD rapporterar den 3 mars att hampaindustrins årliga omsättning i USA är 620 miljoner dollar. Det är ändå ingenting mot vad man skulle kunna tjäna. MBD refererar en artikel i Ashland Daily Tidings 27 januari. "CBD är värd en jävla massa mer pengar", säger en hampaodlare i Oregon till tidningen och berättar att

högkvalitativ CBD-olja, antingen den kommer från marijuana eller hampa kan säljas för uppåt 50 dollar grammet.

Produktutveckling, varumärken, kändisar och kravmärkning

En allt större del av de marijuanaprodukter som säljs, antingen den kallas för medicin eller för nöjesbruk är ätbara och drickbara varianter. Dessa "edibles" framställs genom THC-koncentrat som tillsätts i bakverk, godis och läskedrycker. Ibland tillsätts även "spice" syntetiskt cannabis (se foto). I staten Washington uppgår försäljningen av koncentrat och edibles till 25 procent av den totala marijuanamarknaden.

MBD skriver den 31 mars att "marijuanaextrakt och koncentrat är spjutspetsen i hela cannabisindustrin". Ny teknik och kreativt tänkande ger hela tiden nya produkter. Till exempel har en kändiskock och restaurangägare i Chicago, Mindy Segal, börjat samarbeta med ett ediblesföretag och gjort en serie med godisbitar som ska säljas som exklusiva edibles.

Att skapa varumärken ofta med hjälp av kändisar kommer mer och mer. Bob Marleys familj lanserade den 6 februari marijuanacigaretten Marley Natural.

Till och med idrottsstjärnor kan utnyttjas. Först ut är motorcyklisten Johnny Rock som accepterat att sponsras av Hemp America Media group. Hampa är som sagt inte lika laddat som marijuana, men i alla fall "ett tecken på allmän acceptans för cannabisindustrin" rapporterar MBD den 8 april.

Organic, det vill säga miljövänligt, är ett nytt sätt att försöka skänka good will åt den narkotika man säljer. Modern marijuanaodling kräver mycket växtgifter. Bland annat i Colorado och Kalifornien har flera stora odlingar fått stänga på grund av höga halter av pesticider i marijuana, vilket i sin tur gett hela branschen dåligt rykte. Nu försöker många odlare kravmärka sina produkter genom att sätta på egna etiketter. Hela 60 procent av odlarna påstår att de odlar miljövänligt enligt Marijuana Fact Book 2016. Trovärdigheten är dock låg, skriver MBD den 1 april eftersom USA:s jordbruksdepartement vägrar att miljöcertifiera produkter som är förbjudna enligt federal lag.

Bankproblem och lagstiftning

Ett stort problem för marijuanaföretagens expansion är att de inte får öppna konton i federala banker, vilket de flesta banker är. Det har medfört att 6 av 10 marijuanaföretag inte har något bankkonto. Det här handelshindret har spillt över till underleverantörer såsom mjukvaruföretag, konsulter, budfirmor och försäljare av utrustning som inte heller får öppna konton och därmed inte kan komma in i den nationella och internationella finansvärlden.

Ett ännu större hinder för den växande cannabisindustrin är narkotikastrafflagen. Cannabis räknas till Schedule 1. Det är den farligaste kategorin och att det saknar medicinsk värde. Massor av framstötare från lobbyisterna har gjorts för att ändra på detta. President Barack Obama lade tills vidare lock på alla förhoppningar den 2 februari och meddelade att han inte kommer att ta något initiativ i frågan om nedklassning av drogen och inte heller till bankernas bestämmelser.

Industrins hopp lever dock kvar att det ska ändras i framtiden: "Att få bort marijuana från Schedule 1 innebär inte automatiskt att den blir helt legal men det skulle innebära avgörande effekter för industrin, särskilt när det gäller bankaffärer och skatter", skriver MBD den 6 april.

Facebook, Instagram och Google

De tre stora sociala medierna Facebook, Instagram och Google gillar inte cannabis. En mängd marijuanadispensärer har fått sina Facebook- och Instagram-konton stängda. Förklaringen är enligt Facebook (som äger Instagram): "Vi tar bort all reklam eller uppmuntran till narkotikaanvändning." En företrädare för Facebook säger den 5 februari, i en AP-intervju, att sådana är företagets etiska regler (community standards). Även Google har gjort samma sak och av samma skäl. Bland annat har Vireo Health i New York fått sina annonser på nätet för medicinsk marijuana borttagna. Googles annonspolicy förbjuder nämligen reklam som "förespråkar substanser vilka ändrar det mentala tillståndet, så länge det gäller nöjesanvändning".

Varken Facebook eller Google köper sålunda argumentet om medicinsk användning.

Mycket pengar att tjäna

Trots vissa hinder och bakslag fortsätter marijuanaindustrin att växa. Marijuana Business Daily, som hela den här artikeln bygger på, gör den 6 april en beräkning hur mycket pengar industrin omsätter. 2013 var den totala omsättningen från marijuanabutiker och deras kringverksamheter 6,4 miljarder dollar.

Det ökade till ungefär 13 miljarder 2015. 2020 beräknas summan bli mellan 24 och 44 miljarder. Det motsvarar upp till 360 miljarder kronor på ett år.